

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Połock, gub. witebska, Cesarstwo Rosyjskie; obecnie Białoruś

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Pedagogiczne muzeum pomocy naukowych przy połockim seminarium nauczycielskim
(Педагогический музей наглядных пособий при Полоцкой учительской семинарии).

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Zbiory muzealne instytucji/szkoły

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum instytucji/szkolne (przy seminarium nauczycielskim). Świetnie odgórnie finansowane. Zbiory o profilu pedagogicznym. Obiekty reprezentujące wszystkie dziedziny wiedzy wykładane w szkołach średnich i podstawowych.

Pedagogiczne muzeum pomocy naukowych przy połockim seminarium nauczycielskim zostało utworzone w 1909 r. jako jedna z placówek zakładanych w miastach powiatowych guberni i finansowanych ze środków dyrekcji Wileńskiego Okręgu Naukowego. W jego zbiorach znajdowały się obiekty reprezentujące wszystkie dziedziny wiedzy wykładane w szkołach średnich i podstawowych.

Daty działalności / zakres czasowy:

1909 – 1918

Dostępność

Brak konkretnych danych (zob. rubryka „Zwiedzający”).

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Mnemoniczna.

Rodzaj pamięci

Narodowa: rosyjska/ religijna: prawosławna

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Biblioteka/dokumentacja/obszar historyczny: wizerunki/obszar techniki: modele/obszar naturalny: okazy medyczne, geologiczne i zoologiczne.

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Nie istnieje	Pomieszczenie – jak się wydaje – w budynku szkoły początkowej działającej przy seminarium
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	X	X
GODZINY OTWARCIA	X	1914: Dostępna codziennie w godzinach wolnych od zajęć
DYREKTORZY	X	Wydaje się na podstawie dość niejasnego zapisu sprawozdania za 1914 r., że w tym czasie I.J. Mitroszenko
ZARZĄDCA	X	Wileński Okręg Naukowy

Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)	X	Adaptowany
---	---	------------

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Nie stwierdzono

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

„Nie ma wątpliwości, że takie muzea, przedstawiając materiał naukowy, wywołają zainteresowanie w szkołach, ożywią wykładanie i posłużą jako jeden ze środków dla samokształcenia nauczyciela. Można z przekonaniem powiedzieć, że otwarte muzea będą cieszyć się zainteresowaniem nauczycieli i odegrają należytą rolę w dziele narodowego kształcenia”
Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1909 год, Вильна 1910, s. XXVIII.

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Brak konkretnych danych. Zapewne Połock powiat połocki

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Wileński Okręg Naukowy

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Wydaje się na podstawie dość niejasnego zapisu sprawozdania za 1914 r., że w tym czasie kierował placówką Iwan Jakowlewicz Mitroszenko, nauczyciel j. rosyjskiego i cerkiewno-słowiańskiego.

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Nie stwierdzono

Szczegółowa historia instytucji

Seminarium nauczycielskie w Połocku założone zostało w 1872 r. Mieściło się we własnych budynkach przy ul. hr. L. Tołstoja i Wierchnie-Pokrowskiej. Dotacja dla szkoły wyniosła w 1914 r., ze skarbu 29931 rubli, z witebskiego gubernialnego ziemstwa 5900 rubli na stypendia i z połockiego ziemstwa powiatowego 180 rubli na stypendia dla uczczenia wojny 1812 r. W 1914 r. w seminarium pobierało nauki 127 uczniów, zaś 53 w szkole początkowej. Muzeum zostało założone w 1909 r., jednak przez cały następny rok było w stadium organizacji. Można domyślać, że znajdowało się w budynku szkoły początkowej działającej przy seminarium. Na rozpoczęcie działalności władze Wileńskiego Okręgu Naukowego asygnowały w 1910 r. 1065,99 rubli. W tym czasie, w związku z pracami organizacyjnymi, placówka nie była otwarta dla powszechnego wykorzystania. Ze zbiorów mogli wówczas korzystać jedynie nauczyciele seminarium i uczniowie najwyższej klasy, podczas praktycznych zajęć prowadzonych w szkole początkowej. Zapewne kierował muzeum Iwan Jakowlewicz Mitroszenko, nauczyciel j. rosyjskiego i cerkiewno-słowiańskiego. Jak widać ze sprawozdań, jego rozwój przebiegał dość opornie. W 1914 r. placówka otrzymała dotację z Okręgu w wysokości 915,20 rubli. Z tego przeznaczono na: przysposobienie pomieszczenia dla muzeum (nowego?) – 82,77 ruble, na zakup trzech szaf (zapewne witryn) i pomocy naukowych – 915,20 rubli. Całość kolekcji mieściła się więc wówczas w trzech szafach. Połockie muzeum było zdecydowanie uboższe co do zbiorów od wileńskiego przy władzach Okręgu, mołodeczenińskiego, nieświeskiego, rohaczewskiego i świsłockiego. Dane statystyczne na temat kolekcji i informacje o dotacji na 1914 r. pozwalają przypuszczać, że doszło pomiędzy 1911 a 1914 r. do jakiegoś wydarzenia, które zahamowało rozwój placówki. Muzeum seminaryjne służyło nie tylko własnym uczniom i nauczycielom, lecz na pewno również uczestnikom letnich kursów pedagogicznych z guberni witebskiej i mohylewskiej. Nie udało się nam ustalić losów placówki po początku 1915 r.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

1910: pomoce naukowe do: prawa Bożego, j. rosyjskiego, historii, geografii i etnografii, arytmetyki i geometrii, przyrodoznawstwa i wiedzy technicznej. W ramach placówki funkcjonowała także biblioteka;

1 | 1911: 90 poz. pomocy naukowych w 530 oddzielnych przedmiotach

1914: 103 poz. pomocy w 527 przedmiotach, wycenionych łącznie na 366,17 rubli: Pomoce do nauki: prawa Bożego (religii) – 3 poz. w 63 mapach na sumę 27,85 rubli; j. rosyjskiego – 4 poz. w 44 planszach i tablicach na sumę 35,90 rubli; historii – 6 poz. w 69 obrazach, mapach i tablicach za 42,05 ruble; geografii i etnografii – 16 poz. w 97 tablicach i obrazach za 70,48 rubli; arytmetyki i geometrii – 6 przedmiotów za 6,10 rubli; przyrodoznawstwa i wiedzy technicznej – 54 poz. w 250 przedmiotach, kolekcjach i tablicach za 164,99 ruble. Książek i przewodników do nauki pokazowej było 14 tytułów na sumę 18,80 rubli.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Brak

Strategia pozyskiwania zbiorów

Zakupy

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Ministerstwo Oświecenia Narodowego za pośrednictwem Wileńskiego Okręgu Naukowego.

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Brak

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

Brak danych.

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

W pomieszczeniu muzeum.

Wystawy czasowe

Brak

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Brak konkretnych danych.

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Nie stwierdzono

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Nie liczymy wileńskiego Okręgu Naukowego, który był jednostką nadrzędną w stosunku do opisywanego muzeum.

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Zapewne przede wszystkim Połock i okolice (powiat)

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

1910: nauczyciele i uczniowie szkoły

1914: uczestnicy odbywających się w czerwcu kursów pedagogicznych

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

- Днепров Э.Д., *Российское образование в XIX – начале XX века*, t. 2. Москва 2011, s. 464–478.
- Гужалоўскі А., *Нараджэнне беларускага музея*, Мінск 2001.
- Юхневич Ю.М., *Педагогические, школьные и детские музеи дореволюционной России. Методическое пособие*, Москва 1990.
- *Основы музееведения*, ред. Э.А. Шулепова, Москва 2005, s. 157–158.
- *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1910 год*, Вильна 1911.
- *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1914 год*, Вильна 1915.
- *Памятная книжка Виленского учебного округа на 1915 год*, Вильна 1915, s. 136.
- Сергеенкова В.В., Ершова О.И., Гулюк М.А., Шараева Е.И., *Виленский учебный округ: политика российского правительства в области образования (вторая половина XIX – начало XX в.)*, „Российские и славянские исследования”, t. 3, 2008, s. 57–75.
- *Учебные округа*, [w:] *Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона*, t. XXXV, С.-Петербург 1902, s. 102–103.
- Walasek S., *Edukacja w społeczeństwie wielokulturowym na przykładzie zaboru rosyjskiego na przełomie XIX i XX wieku*, „Prace Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie”, Pedagogika, XII, 2003, s. 49–58.

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Nie stwierdzono

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Brak

Ciekawe cytaty

Zob. rubryka „Misja muzeum”. Jest to cytat z: *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1909 год*, Вильна 1910, s. XXVIII.

UWAGI:

Serdeczne podziękowania dla p. Taczany Zacharowej z Białoruskiej Biblioteki Narodowej w Mińsku za dostarczenie pdf-ów wszystkich trzech tomów: *Отчета о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа*.

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Dariusz Dąbrowski

Data sporządzenia karty:

--

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

X

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	

AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	